

ללמוד לדבר "הומניטרית"

מירי איזין 30.01.2016 20:00

ח"כ יאיר לפיד נסע לאירופה כדי לדבר על לב האירופים. ראש הממשלה נסע לדאבוס, שם נפגש עם סגן נשיא ארה"ב ג'ו ביידן, עם שר החוץ ג'ון קרי, ועם שורת מנהיגים מאירופה ומשאר העולם. ראש האופוזיציה, יצחק הרצוג, ננזף על ידי חברתו למפלגה, שלי יחימוביץ', על הדברים שאמר בשיחה עם נשיא צרפת. השיחות בין האישים התנהלו מן הסתם באנגלית. עם זאת, שלושת המנהיגים הישראלים — בנימין נתניהו, הרצוג ולפיד — לא דיברו באותה השפה שבה מדברים היום במערב אירופה ובארה"ב, בעיקר כשהמפלגה הדמוקרטית בשלטון.

בעשור האחרון הולך וגדל הפער בין השיח הישראלי לשיח המערבי. גם כאשר שני הצדדים מדברים באנגלית — הם מדברים בשפה שונה. ישראל מדברת "ביטחונית", בעוד שאירופה, ובמידה גוברת והולכת גם המפלגה הדמוקרטית בארה"ב, מדברות "הומניטרית". חלק ניכר מהבעיות החוזרות ונשנות בשיח בין הצדדים היה נפתר לו הם היו מבינים שאינם מדברים באותה שפה.

בישראל, ראש הממשלה, ראש האופוזיציה וגם ח"כ לפיד, מציגים את המצב של ישראל מזווית הראייה הביטחונית, ואף בממד צר של המונח "ביטחון" — הממד הצבאי: האיומים על ישראל, מגבול הצפון, מגבול הדרום, מהפלסטינים בשטחים. בעולם המערב-אירופי, וגם בחלקים גדלים והולכים של המפלגה הדמוקרטית בארה"ב, השיח הוא שיח של "זכויות". ההסתכלות על ישראל היא מבעד לפריזמה של זכותו של כל אדם לביטחון אישי, ולא מהפריזמה של הביטחון הקולקטיבי או הלאומי. אני כבר מדמיינת את הצועקים, "הנה עוד אחת שמתנצלת בפני האירופים, על מה היא מדברת? אנחנו (הישראלים) צודקים, הם בסוף יבינו זאת, וכל האירועים בשנה האחרונה רק מוכיחים זאת". אך כאשר ישראלי המדבר "ביטחונית" פוגש אירופי המדבר "הומניטרית" — האירופי נשמע לישראלי, במקרה הטוב, כבעל כוונות טובות נאיבי, שלא מבין עניין, או, במקרה הרע, כתומך טרור אנטי-ישראלי או אנטישמי. וכאשר אירופי המדבר הומניטרית פוגש ישראלי המדבר ביטחונית, הישראלי נשמע לו, במקרה הטוב, כמי שמפריז בחומרת האיומים עליו, או כמתלהם חסר רגישות, או, במקרה הרע, ככובש אכזר שרוצה כל הזמן להפעיל כוח ואליםמות.

הפער בשיח בא לידי ביטוי במינוח — כבר לא נותרו מלים לא טעונות לדבר על הסוגיות. "פלסטינים" או "ערבים", "גדה מערבית" או "יהודה ושומרון", "מתישבים" או "מתנחלים" — עוד לפני שאמרנו משפט אחד, הבחירה במלים מסגירה מה עמדותינו בנושא, ולכן נדמה שאין צורך לקיים שיח — הכל נאמר בעצם הבחירה במלים מסוימות.

הפער מתבטא גם במסגור — תפישת ישראל כאי בעולם הערבי/מוסלמי, לעומת תפישה של הסכסוך הישראלי-פלסטיני כמקור לבעיות האזור. תיאור של ישראל כמוקפת אויבים, לעומת תיאור שלה מדינה חזקה הנאבקת בפלסטינים החלשים שנמצאים תחת כיבוש.

הפער המתרחב בשיח בינינו לבין העולם המערבי הוא מכשול הניתן להסרה. לאחר הרצאה שנתתי באחרונה בקמפוס אוניברסיטאי יוקרתי במיוחד (שבו למד ראש הממשלה), כתבה סטודנטית לתואר שני שהיא באה להרצאה בציפייה לשנוא אותי ואת דברי — הרי אני ישראלית, אשת צבא בדימוס,

המייצגת את כל מה שהיא מתנגדת לו — אך בסוף של דבר הופתעה לגלות שמצאה בישראלית גורם בר שיח. הפנייה אל דוברי "ההומניטרית" בשפה ובמינוחים המוכרים להם — גם בלי לאמץ את השקפתם — פותחת פתח למפגש בינם לבין דוברי "הביטחונית".

ישראלים רבים משקיעים בלימוד סינית, כדי להגביר את יכולתם בשוק הסיני העצום. הם מאמינים שידיעת המלים והדקדוק תבטיח שיבינו את הסינים ולהיפך. היש מקום שישראלים ילמדו לדבר הומניטרית כדי להתגבר על חלק מהפערים ביננו לבין אלה שאנו מעוניינים להיות בקשרים אתם? הכותבת (אל"מ במיל") היא חברת הוועד המנהל של פורום דבורה — נשים במדיניות חוץ וביטחון לאומי